

Varga Domokos kitüntetése

Göncz Árpád köztársasági elnök a miniszterelnök javaslatára a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét adományozta Varga Domokos erdőmérnöknek, írónak.

„Valójában tanárnak készültem, de tizenhétéves koromban egy vércsepp nagyon megijesztette szüleimet. Az történt, hogy egy erős köhögési rohamkor vér jött a torkomból. (Mint később kiderült, csak egy kis ér pattant meg.) Vékony gyermek lévén, szüleim maguk elé képzelték, ahogy a katedrálról a vásott nebulókkal pörlekedvén kiköpöm a tüdőmet, s így lesz korai és szomorú végem. Határozott „életmentő” kívánságokra lettem erdész.

De valójában e döntésükkel ugyancsak mentették az életemet, mert a háborús években mindvégig az volt a hivatalos álláspont, hogy az erdészekre olyan nagy szükség van a megnövekedett országban, hogy sok más egyetemistától eltérően az erdőmérnök hallgatókat nem sorozták be katonának. De mivel az írás ördöge fiatal korom óta csábított, a háború után nem sokáig gyakoroltam tanult szakmámat. Pályamódosításomat befolyásolta, hogy kataszteri mérnök lett belőlem – akinek munkájára a sok elveszett térkép pótlásához igen nagy szükség volt – és hónapokig görnyedtem a rajztábla felett, másoltam, rajzoltam a térképeket. Ezt elég sivár foglalatosságnak tartottam.

Így lettem újságíró, rádiós, majd az Írószövetség lapjának, az Irodalmi Újságnak a munkatársa. No de írói pályámon soha nem tagadtam meg, hogy erdész is vagyok, illetve voltam. Azután úgy hozta az élet, hogy újra erdész lettem. Ehhez tudni kell, hogy '56 előtt az Írószövetség volt az ország szellemi ellenállásának az egyik fő fészke. Így szinte természetes, hogy a forradalmi események utáni időszakot nem úsztam meg szárazon, és 1957. január

19-én tucatnyi író begyűjtésekor engem is elvittek. Csak 21 hónap múltán szabadultam.

Ekkor a budapesti zöldövezet-tervező csoportnak lettem – *Kopácsy Imre* bácsi keze alatt – egyik tagja. Tíz évet erdészkedtem. Ezt a tíz évet soha nem bántam meg, még akkor sem, ha néha tényleg unalmas „favágás” volt a feladat. Hatvannégy, Budapest környéki település területén dolgoztunk, és mivel többnek hiányzott a tízezres átnézeti térképe, így ismét kijutott a térképrajzolásból, másolásból. Emlékszem, *Berzenkovics Tóni* báccsival ültünk egy asztal két oldalán. Odahelyezte a pantográf tűjét egy pontra és mondta: pont. Visszaigazoltam a jelzést és én is mondom: pont.

Pont... pont... pont..., s így ment ez heteken keresztül a végeletekig. De valahogy ezt sem bánom. Akkor már tudtam, hogy sok mindent kell az embernek csinálni az életben, hogy minden oldaláról megismerje.

Persze ezzel a munkával sok tanulságos határjárásom is részt vettem. Egy biztos. Ebben az időben testestől, lelkestől erdész voltam. Mivel azonban több lelke van az embernek, egy másik lelkekkel irodalmi tevékenységemet is folytattam, s mondhatom, hogy első igazi maradandó munkáimat ebben az időszakban írtam. Még a börtönben kezdtem a *Kutyafülűekkel*, *Hermann Ottó*ról életrajzi regényt írtam, de jöttek az ifjúsági regények, s egyéb munkáim is.

Ezekkel az írásokkal már nevet szereztem, s kirúghattam a lábam alól az erdészeti biztos talaját. Így lettem szabadúszó író. Negyven éveimben rájöttem, hogy írni, írni kell. Életemnek ennek a periódusában igyekeztem mindent bepótolni, amit addig elvesztem. Kegyetlenül dolgoztam, hajnaltól éjszakáig írtam egyik könyvem a másik után. Volt ezek között szépirodalom, volt történelem, volt szociográfia, mint az Erdőkerülőben, a Vizek könyve. Voltak olyanok, mint a gyermekeknek szóló *Erdei esztendő*, voltak család- és gyermek lélektani könyvek és így tovább.

E széles témakörű írói munkásságom biztos alapja a Sopronban töltött négy esztendő volt. Tréfásan azt mondogattam, hogy azért tudtam így megírni a *Képes történelem* sorozat négy kötetét is, mert Sopronban elvégeztem az erdőmérnököt. A sokféle tárggyal való egyetemi foglalkozás alatt belémivódott a rendszerszemlélet. Ez a soproni agytréning tudat alatt mindig segített, és most is segít. Ennek köszönhetem, hogy el mertem kalandozni számos ott nem tanult, de engem érdeklo tudományág világába is.

Ezeket a műveket én többnek szántam, mint pusztá ismeretterjesztésnek. Mondhatnám, pedagógiai szenvedéllyel írtam őket, hogy akik olvassák, azok ne csak tanuljanak, hanem értsenek is belőle, okosodjanak, nevelődjenek. Tulajdonképpen ezért, irodalmi, pedagógiai munkásságomért kaptam meg most az elismerést, amikor *Szabó Magdával*, *Tátrai Vilmos*sal és hazánk kulturális életének más jeles alakjaival együtt tüntettek ki a parlamentben.

Móra Ferenc szavaival élve: „nemzeti szolgálmester igyekeztem lenni.”

A most hetven éves Varga Domokos ismét lapszerkesztő. A nemrég indult *Lyukasóra* című ifjúsági műsorral szeretné rákapatni az irodalom „fogyasztására” az ifjú olvasókat, akik azután remélhetőleg egész életükben élvezői lesznek a magyar irodalomnak.

Lejegyezte: **Pápai Gábor**

SITKEY JUDIT

Könyvet adtak ki Rómában az akácról

Az Olasz Cellulóze- és Papíripari Hivatal 1953-ban Rómában Mező- és Erdőgazdasági Kutatóintézetet létesített, amely a Közép- és Dél-Olaszországban széles körben elterjeszthető gyorsan növő, jó fát termő fajok kutatásával foglalkozik. A természetésre javasolt fajtákból szaporítóanyagot az intézet termeltet 18 farm csemetékertjében. magán kutatóintézet, melyet az állam támogat és ellenőriz. A nagy, modern intézet fűtését fatüzelésű automata kazán látja el.

A szép kiállítású olasz akáckönyvet a kutatóintézet nemesítési osztályának munkatársa, dr. Maria de Los Angeles Gras írta 400 publikáció felhasználásával, amelyből a legtöbb a volt Szovjetunióból, az USA-ból, Magyarországról, Olaszországból, Romániából, azután Argentínából, Kínából, a két Koreából, Kanadából, Bulgáriából, Japánból, Nagy-Britanniából, továbbá Lengyelországból, Csehszlovákiából való. A szövegben nagyon sok a magvas hivatkozás, idézet.

A szabadföldi kísérletek céljára a kutatóintézetnek két kísérleti farmja van az intézet közvetlen közelében. Ezekben vannak Maria Grasnak a mi gödöllői akáckísérleteinkhez hasonló akáckísérletei.

Könyvismertetés

Új, értékes könyvvel gazdagodott az erdész szakirodalom, 1991-ben megjelent **M. Giertych – Cs. Mátyás: Genetics of Scots Pine (Az erdeifenyő genetikája)** című munkája, az Akadémiai Kiadó és Nyomda V. (Budapest) gondozásában. A 280 oldalas könyv egyben a „Növénynevelés és genetikai fejlesztése” c. Elsevier (Hollandia) tudományos sorozat 3. kötete.

Mivel a mű nagy nemzetközi érdeklődésre tarthat számot, angol nyelven íródott. A szerkesztők az erdészeti genetikai és nevelési nemzetközileg elismert szakértői.

Bár 24 szerző munkáját kellett összehangolni, a szerkesztők egységes szemléletet alakítottak ki, ügyelve az egyes fejezetek megfelelő terjedelmére, helyes arányára.

A könyv „erdész szemlélet”-tel íródott, a szerzők a fatermesztést kívánják elősegíteni a gyakorlati erdőgazdálkodásban közvetlenül alkalmazható módszerekkel, megállapításokkal. Ugyanakkor nem feledkeznek meg az alap kutatások eredményeiről, a környezetvédelemről, a faj változatosságának fenntartásáról, a génmegőrzésről. A széles körű ismeretekkel szolgáló könyv bizonyára felkelti a nem erdész szakemberek (elsősorban biológusok, kertészek) érdeklődését is.

A mű 21 fejezetre tagolódik. Az első fejezetek a fajok természetes elterjedési területét, rendszertani helyét tárgyalják.

A szerzők foglalkoztak a faj virágzásbiológiájával, hibridizációjával. Feltárták több populáció genetikai szerkezetét, külön fejezetet szenteltek a kromoszómavizsgálatoknak, továbbá a faj biokémiai polimorfizmusát feltáró izoenzim-vizsgálatoknak.

A nemzetközi származási kísérletek eredményeinek összesítése után térképen ábrázolták az egyes populációk adaptációs képességét. Hattemer professzor, a göttingeni egyetemről, a fatermesztés fokozását célzó nevelési stratégiákról ad áttekintést, nem csak biológiai szempontból, hanem a gazdaságosság figyelembevételével.

Mátyás Csaba professzor a hazai plantázatok fenntartásával, a magbegyűjtéssel stb. kapcsolatosan felmerült költségeket elemezte.

A svéd Lindgren professzor a szülőpárok megválasztásáról, az utódok előállításáról (keresztelésekről), a kísérletek elrendezéséről és statisztikai értékeléséről, valamint az eredmények genetikai értelmezéséről ad átfogó útmutatást. Írása segítséget nyújt adott esetben a legcélravezetőbb nevelési eljárás megválasztásához.

Két fejezet foglalkozik a rezisztenciával, a rezisztencia öröklődésével.

Az utolsó fejezet országonként ad részletes áttekintést az erdeifenyő-nevelés eredményeiről, az eredmények hasznosításáról.

A fejezetek végén gazdag irodalomjegyzéket találunk. A szerzők több mint ezer tanulmány anyagát dolgozták fel, közöttük 16 magyar cikkre való hivatkozás is található.

A könyv jelentősége a következőkben foglalható össze:

1. Ez az első genetikai szakkönyv egyetlen fajáról.

2. Az erdeifenyő tesztfafajnak tekinthető. A közötti genetikai alapismeretek, nevelési eljárások más fajfajok behatóbb tanulmányozására, a nevelési munka kiszélesítésére ösztönöznek.

3. Naprakész információkkal szolgál. Feldolgozza és közzéteszi a számunkra kevésbé hozzáférhető szakirodalom legfontosabb eredményeit is.

4. Példamutató nemzetközi összefogással készült. Minden fejezetet egy-egy nemzetközileg elismert szakember, a téma legavatottabb képviselője ismertet.

Ujváriné dr. Jármay Éva

Dr. SZODFRIDT ISTVÁN

Dr. Wermer Erteld professzor 85 éves

A Forst und Holz 1992. 11. számában olvashatunk a kiváló német erdész tudós életpályájáról. Elettútja tipikus volt az NDK elmúlt évtizedei alatt, ezért is érdemes személyét a fiatalabb magyar szakközönségnek is bemutatni. A politikai okokból megszüntetett nagyhirű német felsőfokú erdészeti tanintézetnek, az eberswaldei főiskolának volt utolsó dékánja, ekkor a hallgatók hiányos ideológiai képzettségéért őt tették felelőssé, és afféle belső száműzetésbe küldték. Weisswasser környékén erdőművelési előadói beosztásban szolgált azért, hogy a betevőre jusson. Azt sem bocsátották meg neki, hogy a nyugatnémet Schober professzorral szoros kapcsolatot tartott. Fatermesztés című könyve ma is alapvető munka ezen a szakterületen. Nevét a duglászfenyő nemzetközi származási kísérletek létesítésével, valamint a klasszikus értékű bhärentoreni gazdálkodás kialakításával is megörökítette.

Eberswaldeban maradt egykori tanítványai, munkatársai O. Dittmar vezetésével szeretettel köszöntötték az idős mestert, és ehhez a köszöntéshez csatlakozunk mi is, magyar erdészek, akik őt többek között az 1959. évi Erdőnevelési Konferencia egyik vendégeként és előadójaként (AZ ERDŐ, 1959. 426-428. old.) személyesen megismerhettük, és munkáján keresztül még inkább értékelhetjük kiváló tudását, emberi helytállását.

Gyertyános-tölgyes, V-fás erdőművelésünk hazai – sárvári – eredetére mutat rá KERESZTESI BÉLA akadémikus a müncheni Magyar Intézet UNGARN-JAHRBUCH címen megjelenő sorozatának 1991. évi, 19. kötetében.

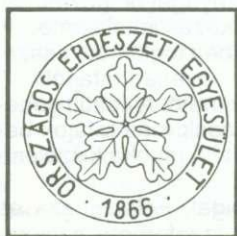
Tanulmányában részletesen foglalkozik a sárvári termőhellyel, a faállománnyal, az erdő történetével, majd leírja az ott SCHERG LŐRINC, HORVÁTH LÁSZLÓ által kialakított, később BORSOS ZOLTÁN által továbbfejlesztett, sajátosságos erdőművelési módszert. Az általuk elért, 1880-tól üzemtervi adatokkal dokumentált eredmények meggyőzően szemléltetik eljárásuk magasrendűségét. Személyes élményére vezeti vissza ennek kutatásakor szerzett felismerését, majd később a munkamódszernek országos elterjesztését. (Feljogosítja őt erre erdőgazdálkodásunknak az elmúlt 40 év alatti alakulását nagymértékben meghatározó 1954. évi – minisztertanácsi határozattal megerősített – fejlesztési irányelvek, majd ezek országos érvényesítése céljából kiadott utasítássorozat összeállításában viselt jelentős szerepe.)

Érdekes megállapítása üzemterveinkre vonatkozóan, hogy azok a múltban főként a rablógazdálkodás megelőzésére, 1945 után inkább a zömmel állami kezelésbe került erdőkben rejlő lehetőségek feltárására szolgáltak, illetve szolgálnak. A jövőben célszerűnek látszik adataikat nagyobb mértékben az eredmény értékelésére, számonkérésére hasznosítani.

Az országos – részben a sárvári példa hatására elért – eredmények bemutatása a tanulmányban valószínűsíti a szerző feltevését, megállapítását, gyanússá csupán az teszi, hogy az utóbbi éveknek csupán a felfelé irányuló sorozatával kapcsolatosak. Idehaza már ismerjük a folytatást is és ebben az esetben bizony mélyebb elemzés, több magyarázat volna szükséges a megkívánt hitel megadásához. Remélhetőleg egyszer ez is megtörténik. Arra nyilván már más lesz az illetékes.

Jérôme René

ROVATSZERKESZTŐ: BARÁTOSSY GÁBOR

Az OEE elnöksége teljes létszámmal kihelyezett ülést tartott Szilvásváradon, 1992. október 21-22-én. A szemerkélő esőben „vadkár” témakörben megtartott látványos tanulmányút után *Schmotzer András* elnök tájékoztatót tartott az elmúlt hónap eseményeiről. A helyzetelemzést követő hosszas megbeszélés eredményeként határozatokban foglalta össze a kö-

zeljövő feladatait:

– Az elnökség az alapszabály értelmében a választmány érvényes határozata és felhatalmazása alapján a magyar erdők megóvása és az „államerdeszet” kialakítása érdekében tevékenykedik. Ezért további tárgyalásokat kell folytatni *dr. Gergátz Elemér* FM miniszter úrral az Erdészeti Tanács működtetése ügyében, *dr. Raskó* államtitkár úrral az erdőgazdálkodás és „államerdeszet” kérdéseiben, valamint a készülő kincstári törvény előkészítőihez el kell juttatni az OEE vonatkozó állásfoglalását.

– A kárpótlás – az erdőt károsan érintő hatása ellen – alapos törvényértelmezési és jogi előkészítés után a legdrasztikusabb lépéseket is meg kell tenni a folyamat leállítására, illetve tompítására érdekében. Ugyanakkor a *kialakult új erdőtulajdonosi réteget a helyi csoportokon keresztül be kell vonni az egyesületi életbe*, a feltehetően szükséges szakmai iránymutatás, támogatás gyakorlati megoldásait ki kell dolgozni.

– Az elnökség támogatóan tudomásul veszi az erdőművelési szakosztály egy csoportjának azt a szándékát, hogy OEE Erdészeti Szaporítóanyagtermelési Társaság néven szakosztály jogállású csoportot alakítson, és ezt a választmány elé terjeszti.

– Az elnökség felhatalmazza a titkárságot, hogy szigorú felhívást küldjön a helyi csoportoknak a tagnyilvántartás, tagdíjfizetés rendezése érdekében.

– Az Elnökség foglalkozván az ipolyvidéki erdőszteknikusok által alakított szakszervezet felkérésével, annak eleget téve, együttműködését biztosítja.

– A választmányi ülés időpontja: 1992. november 17.

Napirendi pontok voltak:

1. Tájékoztató a sárospataki Vándorgyűléstől eltelt időszak fontosabb eseményéről (*Schmotzer András* elnök).

2. Az Állami Vagyonkezelő Rt. meghívott erdészeti képviselőjének tájékoztatása.

3. Az erdőszteknika aktuális kérdéseiről tájékoztatás (erdőtörvény, kárpótlás, államerdeszet, erdőfelügyelet, erdőrendezés, stb. – *Dauner Márton* főosztályvezető).

4. Egyebek (EXPO, társaság alakítás, magánerdőgazdálkodás stb.).

Az OEE FM csoportja az ERSZ székházában ülésezett 1992. október 30-án.

Első napirendi pontként *dr. Stephan A. Wocher*, Freiburgból érkezett jogászprofesszor a német erdészeti, vadászati és környezetvédelmi jog, illetve szabályozás helyzetét ismertette a megjelentekkel.

Holdampf Gyula hozzászólásában – az előadást kiegészítve – arra tér ki, hogy Németországgal egyező módon az Európai Közösség 12 tagállama közül 10-en a földtulajdonhoz kötik a vadászati jogot. (A kivételt jelentő görög és

olasz szabályozás – ezen országok vadászati helyzetét ismerve – önmagát minősíti.) *Hazánk számára sem fogadható el nem a földtulajdonhoz kötött vadászati jog alternatívája.*

Wocher úr kérdésekre válaszolva azt hangsúlyozta, hogy

– az ellenérdekelt feleknek (*dr. Csötönyi József* szerint pl. a zöldeknek és a hivatalos környezetvédelemnek) tárgyalászatához kell ülnie, kompromisszumot kell kötnie, s a megállapodást követően a legjobb megoldást közösen kell képviselniük;

– a természetvédelem tekintetében – a közös csónakban evezünk elvet követve – a károsító felet is be kell vonni a keletkezett problémák megoldásába;

– példaértékű a német jogrendszer a tekintetben is, hogy nem törekszik totális centralizálásra. A keretjellegű szövetségi törvényeket a tartományoknál a helyi sajtóságok mérlegelésével töltik meg tartalommal.

Dr. Rada Antal – második napirendi pontként – az Észak-Rajna-Vesztfáliában tett tanulmányútról számolt be. Számunkra is tanulságokkal szolgálhat a keleti tartományok privatizációs gyakorlata, az Európai Közösséghez történő csatlakozás feladatainak nyomon követése, illetve az erdészeti igazgatás sajátosságainak elemzése.

Kiemelt figyelmet érdemel beszámolójából a mezőgazdasági túltermelés kapcsán hozott német intézkedések ismertetése, az erdősítési, ápolási támogatások mértéke.

Ehhez a témához is kapcsolódott *Henter Pál* hozzászólása. Fényképekkel is bizonyította, hogy saját rezsis kivitelezése, megfelelő technológia betartása mellett milyen kiváló erdőtelepítéseket eredményezett.

Virág János

Az OEE főtitkára Kaposváron

Az Országos Erdészeti Egyesület kaposvári helyi csoportja szeptember 22-én küldöttgyűlést tartott. Meghívásukra ezen részt vett *Barátossy Gábor* OEE főtitkár is. A tisztújítást követő két év egyesületi munkájáról elmondta, hogy a hagyományos egyesületi életre kevesebb a lehetőség, helyette a jelenlegi változások által diktált szakmai érdekképviselet lépett. Széleskörű szakmai vita és előkészület után kialakították az egyesület koncepcióját az átalakulási folyamatról. Ezt sajnos a szakma bizonyos körei nem tették magukévá. Ennek is köszönhető, hogy az Erdészeti és Faipari Főosztály előterjesztését a miniszteri értekezlet nem fogadta el, elodázva fontos döntések meghozatalát.

A főtitkár meglehetősen pesszimistán ítéli meg az ágazat jövőjét. Reális veszély az állami erdők feldarabolása. Alapvető gond a szakma összetartásának hánya. Az egyesület a szakmai sorok rendezésében szeretne komoly szerepet játszani, hogy egységes fellépéssel pozitívan segíthessék az átalakulást.

Bona József vállalati biztos ismertette a privatizációról az Állami Vagyonügynökségnek készített anyagát. Tájékoztatót a várható nehézségekről. Főként a súlyos aszálykárról miatt az év végére pénzügyi zavarok várhatók, melyek a privatizációs bevételekkel csökkenthetők.

Elmondta, hogy a jelenlegi vállalati szervezet túlméretezett. A szervezet lebontásában, szűkítésében azonban addig nem lehet elmenni, hogy kizárólag az alaptevékenységet folytassa a vállalat, mivel ez az ellehetetlenüléshez vezethet.

Detrich Miklós

Az OEE győri csoportja 25 fő részvételével egész napos tapasztalatcserét szervezett szeptember 28-án a Dunakiliti-Bős duzzasztó és erőműépítkezés területén és a pozsonyi erdőgazgatóság erdeiben.

A bősi erdészeti kutatóállomás 1981-ben telepített kísérleteit mutatta be *Neszticky István* erdőmérnök kollégánk. Az ipari beruházások következtében jelentősen megnőtt a talajvíz kivétele, és a terület leszáradt.

A mélyfúrással ültetett *ÓNY-ONY* gyenge növekedésű, kipusztulóban van. Az akác is csak 2 m-re nőtt meg. Másik kísérletben a nyolc éves magas kőris 1 m magasságot ért el. *Varga László* a kutatóállomás vezetője elmondta, hogy az 1964-es árvíz után a Duna mellékágai lezárásra kerültek. A talajvíz csökkenésének hatását *NNY, HJ, MK, NYI, FD, A* kísérletekben vizsgálják. A talaj nedvességváltozása meghatározza a fafajmegválasztást. A Duna-ártér talajainak kavics altalaja miatt nincs kapilláris vízemelés, a magas mésztartalom miatt a választható fafajsornak ajánlja: *NNY-MK-KST-A-FF* a nedvesebbtől a szárazabb talajok felé haladva. A *NNY* állományokat 15 éves korban termelik le. Az akác- és feketefenyő-állományok telepítését a „zöldek” ellenzik, de mást nem tudnak helyette ajánlani. A felújításra, telepítésre kerülő területeken részletes talajvizsgálat elvégzését tartja indokoltnak. A fizikai szerkezet, a humusz- és mésztartalom, a talajvízmélység ismerete szükséges a fafajmegválasztáshoz.

Az erdők fatömegtermelő értékénél 8–10-szer nagyobb a közjóléti, környezetvédelmi értéke, ez különösen a nagyvárosok (Pozsony) közelsége miatt jelentős.

A Felső-Duna-ártéren erdőgazdaságunk területén is hasonló körülményekkel kell számolnunk a következő években a Duna elterelésének következtében, ezért a bemutatott kísérletek tanulságosak voltak ezen erdeink jövőjét illetően.

A program következő állomáshelye a bősi (Gabcsiková) erőmű volt, ez Szlovákia legjelentősebb beruházása. A „C” variáns építésével megteremtették a lehetőséget, hogy a Duna elterelésével 1992-ben az erőmű üzembe helyezhető legyen. Ottjártunkkor a következő volt a helyzet:

Az erőmű terepszint fölé épített 18 km hosszú, 240 m széles üzemvíz csatornáját aszfaltréteggel szigetelték. A vízállóság-vizsgálatára szivattyúkkal félig feltöltötték vízzel. Az erőmű működéséhez még 7 m-t emelni kell a vízszintet, hogy a 14 m-es esés a turbinák üzemeltetéséhez meglegyen. A 8 db turbinából 4 készen volt, 2 db épült. Teljes kapacitás esetén 5300 m³/sec vízmennyiséget képes a csatorna szállítani. A nagyobb árvizek levezetése a régi mederben történne, szilárdan épített bukók és áteresztő művek segítségével. A tározó és a felvízcsatorna mellett lévő észlelőkutak vízszintjét a központi számítógép ellenőrzi. A 60 km² vízfelületű tározóban 1,5 millió m³ víz lesz a feltöltés után. Az erőmű üzemeltetésekor az Alsó-Szigetközben naponta többször is 2 m-es vízszintingadozással kell számolni. Ez meghatározza az ott lévő erdők helyzetét és a bennük folyó munkálatokat.

A tanulmányút előkészítéséért ezúton fejezzük ki köszönetünket *dr. Halupa Lajosnak*, a program szervezéséért pedig *Neszticky Istvánnak*.

Mag Sándor

A Budapesti erdőtervezési csoport szeptember végén *Tóth Miklós* személyében új csoporttitkárt választott. (Címe: 1054 Budapest, Széchenyi u. 14. Tel: 1-310-708). Munkájához sok sikert kíván a csoport nevében a leköszönő titkár: *Wisnovszky Károly*.

A csoport *Garamszegi István* egy csoporttitkár szervező munkájának köszönhetően nagysikerű tanulmányúton járt a Mátrában, 1992. október 9-10-én.

Hangulatos vendégség keretében ismerkedtünk meg a mátrai háztáji fakanál iparral. A társaságban lévő hölgyek, továbbá a férfiak nem csekély hányada nagy örömmel fogadta az ajándékba kapott emlék fakanalakat. Ezek tekintélyes mérete nemcsak az erdőgazdaság alapanyag értékesítési szándékaival vágott egybe, de a fakanalak többcélú hasznosításának esélyét is felvillantotta.

Az első napon *Ivádi István* hivatott és szakszerű kalauzolás mellett bemutatták a nagybátányi erdészet erdőművelésének erdőrendezési szempontból különösen tanulságos eseteit. Némi meglepetésre az üzemtervekben tervezett gyérítési fatömeget soknak találják és nem tudják kitermelni. Az országos helyzettel ismerős vendégeket az is meglepte, hogy az erdészet mennyire aktív és milyen sikeresen igyekszik erdőművelési kötelezettségeit és szakmailag nagyon elismerésre méltó terveit teljesíteni. Nem lehet említetlenül hagyni, hogy a házigazdák milyen nagy figyelemmel fogadták a vendégek véleményét és eredeti ötleteit.

Az esti vacsorán a társaságot jelenlétével megtisztelte *Schmotzer András* vezérigazgató és legfőbb házigazda, ráadásul az összes jelenlévő személy elnöke is, aki igen derekasan kivágta magát eme reménytelen helyzetéből. Üdvözlő beszédében igen részletesen és szemléletesen ismertette az erdőgazdaság jelenlegi helyzetét. Ami bizony nem nagyon tűri a nyomdafestéket. Ezzel szemben viszont jó szívvel elviselte, hogy az egyik vendég elfogja a huszonégyesét.

A második napon a gyöngyössolymosi erdészet területén lévő erdőművelési látni-, és megbeszélési valókat mutatta be *Reményffy Rita* erdőmérnök, aki két szép kisgyermekének szívderítő jelenlétével is illusztrálta az erdészszakma és az erdőművelés „beépített” generáció-etikai motivációját.

Köszönjük a vendéglátóknak a tanulságos programot és a baráti fogadtatást.

Tóth Miklós

1992. október 29-én hatodik ízben hangzott el a mátrafüredi Erdészeti Középiskola ERDÉSZNAP-i ünnepségén az első osztályosok fogadalomtétele.

A két napos rendezvény keretében szakmai bemutatókra és kiállításokra, képzőművészeti alkotások bemutatására és a tanulók népes mezőnyének kiselőadására került sor.

Elhunyt Szalontai Béla

A temetés után hátrahagyott iratait böngészve elgondolkodom. Vajon hitte volna-e a korán áraságra jutott, 15

éves erdőlegényke 1927-ben a somogyi Kardosfán – ha egy jóságos tündér a fülébe súgja –, hogy még medvét is fog lövetni a Máramarosi-havasokban és vállalati igazgatóként vonul nyugdíjba az ország fővárosában. Vajon hitte volna-e?

Aligha... Pedig ezt tartogatta számára a sors, ez lett élete története.

Uradalmi tanító fiaként 1912. április 8-án született a Zselickisfalud községhez tartozó Márcadópusztán. Édesapját kilencéves korában vesztette el. Édesanyjára rajta kívül még öt testvérének felnevelése is tartozott, így szorult négy polgári iskolai osztály elvégzése és a kereskedelmi iskola megkezdése után saját kenyérkeresetre. Korán kezdte már erdészeti szolgálatát a herceg Esterházy Pál hitbizományi urdalom kardosfai erdőgondnokságában napibéresként. Két évig szolgált és megtakarította kicsinyke keresetét, hogy választott hivatásának ellátásához szükséges ismereteket, iskolai végzettséget is megszerezhesse.

Az esztergomi erdőőri és vadőri iskolába iratkozott és azt 1930-ban jó eredménnyel elvégezte. Szakvizsgára csak később kerülhetett sor. Az iskola után visszament Kardosfára, míg 1933-ban állami kinevezéssel járási erdőőr lett a kaposvári erdőfelügyelőségénél. Három évre rá már nőülre is gondolhatott, családot alapított. Nem sokra rá kezdődött a magyar erdészek számára a nagy kaland – sorra kerültek vissza az első világháború végén elszakított területek jórészt erdősült részei. Megnyílt a nagy lehetőség számára is!

Kérésére a miniszter 1940-ben Máramarosba, a rahói Erdőigazgatósághoz tartozó Tiszaközi Erdőhivatalhoz helyezte irodai erdésznek. Itt ismerkedtünk meg egymással és együtt a havasok nehéz, de gyönyörű világával. A tájban több volt, mint amit az irodavezetés nyújthatott. Csakhamar átkérte magát a Fehértiszai Erdőhivatalhoz. Itt, a Hoverla és Csernahora oldalában igazi havasi környezetben pagonyvezetőként élte ki az erdésznek páratlan lehetőségeket. Itt lövette meg azt a medve kant, amit a tündér ígérhetett meg neki...

Az erdész szakvizsgának az iskolaátszervezés következtében kissé megkésetten, de kiváló eredménnyel történt letétele után a miniszter Szalontait 1943-ban üzemi segédtisztte nevezte ki, de egyben át is helyezte a szombathelyi erdőigazgatósághoz átvett erdőbirtokok kezelésére. Hogy ezt milyen alaposággal végezte, arra jellemző, hogy amikor a volt birtokos a háború után újra jelentkezett és látta az elszámolásokat, intézői ajánlatot tett neki...

A háborút átvészelve, 1945-ben újra haza, Kaposvárra kérte áthelyezését. Nem sokáig maradhatott itt, a sorozatos átszervezések során a Balassagyarmati Erdőigazgatósághoz tartozó váci Erdőgazdasághoz helyezték. Először a műszaki osztályon kapott beosztást, majd 1948-ban megbízták a diósjenői erdőgondnokság vezetésével. Az Erdőközpont megszervezésével többször bizonyított jó szervezőképességére a központ tartott számot, az üzemgazdasági és pénzügyi osztály vezetőjévé tették. Nem volt könnyű dolga itt, mert a „finánc maffia” nem nézte jó szemmel a közérjük csöppent műszakit. Így, amikor a kezelhetetlenre duzzadt Erdei Termékeket Értékesítő (ERDÉRT) Vállalatot kellett rendberakni, ő kapta a profiltisztítás feladatát. *Kuszkó Gyulát*, az ottani – képzettségére nézve kárpitosmester – igazgatót leváltották és Szalontait bízták meg az igazgatói teendővel, 1951-ben.

A vállalat ekkor szinte áttekinthetetlen konglomerátum volt. Egyesíteni igyekezett üzérkedésnek nyilvánított gyűjtői tevékenységet, háziipari munkát, ipari kistermelést, gyártást, készletezést, kereskedést. Mindezt a törvénnyel védett tervgazdálkodás keretében. Szalontai közreműködésével megtörtént az átszervezés, minden egyéb oda nem illő tevékenységtől megszabadítva megalakult a tisztán erdővegyipari termeléssel és értékesítéssel foglalkozó Erdőkémia Vállalat és a miniszter 1952-ben *Szalontai Bélát* nevezte ki igazgatójának.

Szalontai most élhette ki igazán szervezőképességét és rendkívüli műszaki készségét. A vállalat részterületeire mindenekelőtt megfelelő szakértőket keresett. Sikerült is a vállalat két fő üzemágára – a gyantatermelésre és a falepárlásra – megfelelő munkatársakat találni. A gyantához *dr. Halmi Pál* gyógyszerész vegyész, aki illóolajspecialista volt. Vácutt saját vegyi gyárat alapított és üzemeltetett a háború alatt, de ez áldozatul esett az első államosítási hullámnak, ő pedig mindenétől megfosztva, kirabolva Szalontainál talált menedéket. Tudásával valóban felvirágoztatta a gyantafeldolgozást. Szalontaival együttműködve számos újítással, önálló szabadalommal új termékeket vezettek be. Többek között megkezdtek a fenyőtűolaj gyártást. Jelentősen segített ehhez a gyantászásnak – nyersgyanta gyűjtésnek – országos elterjesztése. Mindezek eredményeként a vállalat a 60-as évek elején évi 500 tonna finomított gyantát termelt és ezzel az országos szükséglet jelentős mértékű kielégítését tette hazai gyártással lehetővé.

Fő műve azonban a vállalatban a tolmácsi falepárló retorta létesítése volt. A novai kísérlet tanulságai alapján nyilvánvalóvá lett, hogy a vállalatnak külső szakértők helyett főállású szakemberre van szüksége. Így nyerte meg a szlovákiai Szolyva-falepárló vezető vegyészmechnikát, *Burghardt Lászlót* és alkalmazta az üzemág vezetésére. A sok küzdelem után végre 1955-ben megindult üzem Szalontainak Munka Érdemrend elismerést hozott. Őt évre rá Szocialista Munkáért Érdeméremben részesült.

Munkája igaz emberi értelemben volt valóban „szocialista”. Nem az állampárt normái szerint ítélte meg, választotta, védte meg munkatársait. Gyakran a felettes hatóság kifejezett rosszallását is vállalva. Nyugodt lelkiismerettel mehetett 1971-ben, az akkor szigorúan vett korhatár elérikor, nyugdíjas állományba. Megüresedett székén azóta négyen váltották egymást, a két utóbbi kísérte őt a családdal, több baráttal és néhány reá még emlékező munkatársával most, 1992. november 5-én a budapesti Óbudai Temetőben utolsó útjára.

Jérôme René

Herczeg Tibor vasdiplomás erdőmérnök

1992. október 18-án, rövid szenvedés után, életének 92. évében elhunyt.

1901-ben Nagyszöllösi született, erdész családban. Erdőmérnöki oklevelét 1925-ben kapta kézhez Sopronban.

Néhány évig alkalmi feladatokat végzett, majd Debrecenben egy mérnöki irodában dolgozott geodéziai munkaterületen. 1928-31 között a debreceni erdőigazgatóságon

szolgált fásítóként. 1931-ben birtokrendező irodát nyitott és községfelmérésekkel foglalkozott.

1938-ban Debrecen város gazdasági intézője, ezt követően pedig 4 évig tanított a görgényszentimrei szakiskolán.

A háború után az ERTI kutatója, majd a Síkvidéki Erdőgazdasági Vállalat osztályvezetője. 1950-ben a minisztériumba került szolgáltatottak, aktív pályafutásának utolsó szakaszában 1958-68 között a váci erdőrendezőség vezető főmérnöke volt.

1990-ben még személyesen vette át Sopronban a vasdiplomát. Az erdészszakmában közismert, köztisztelőnek örvendő kollégát veszítettünk el, aki családjának és választott hivatásának élt. Az erdő, a természet szeretetére nevelte fiát is.

Vácott, az alsóvárosi temetőben családtagjai, pályatársai, barátai mély részvételtől övezve kísérték utolsó útjára október 21-én.

Orosz Ágoston emlékezetére

1992. november 19-én Biatorbágyon 66 éves korában váratlan hirtelenséggel, csendesen elhunyt Orosz Ágoston erdőmérnök.

Őt gyermekes görögkatolikus lelkész családban született a Szatmár megyei Pénészleken 1926. október 5-én.

Édesapja szolgálati helyei szerint iskoláit Debrecenben kezdte, majd Sátoraljaújhelyen érettségizett a piarista gimnáziumban.

A háború vége Kárpátalján érte nővérénél, ahol mint hadköteles polgári fogoly tudott élve kijönni és rögtön megszökve Sopronban folytatta egyetemi tanulmányait, ahol 1950-ben erdőmérnöki oklevelet szerzett.

1950-1954-ig, mint sok kortársa kényszerűségből műszaki pályán, az Ipartervnél dolgozott, irányító tervezőként. Itt 1952-ben út-, vasút-tereprendezés-geodézia általános mérnöki tárgyából szakértői vizsgát tett.

1954. december 1-jétől a Pestvidéki Állami Erdőgazdaság Pusztavacsi Erdészetenél lett szakelőadó. Innen 1958. január 1-jén került az akkori Gödöllői Állami Erdőgazdasághoz, ahol szakelőadó, az erdőgazdaság központjában fahasználati csoportvezető, erdőgazdasági felügyelő, műszaki fejlesztési előadó, majd a gödöllői erdészeti vezetője lett.

1965. október 1-jétől termelőszövetkezethez került Mogyoródrára, majd Gombára.

Itt TSZ erdőgazdálkodást, beruházásokat irányított, tervezett, építőbrigádokat vezetett. Gombán készítette el kilenc környező szövetkezet komplex meliorációs talajvédelmi tervét, melyek szakmai életművének kiemelt alkotásai

és a melioráció mai napig példaértékű munkái. Közben a gödöllői Agrártudományi Egyetemen talajvédelmi szakmérnöki és mérnök közgazdász oklevelet szerzett.

1971. augusztus 1-jével került a MÉM Debreceni Állami Erdőrendezőségéhez erdőfelügyelői beosztásba. Innen átszervezésekkel előbb a kecskeméti, majd a Budapesti Erdőfelügyelőséghez került erdőfelügyelőként.

1982. december 31-vel szívbetegsége miatt keredvezményes nyugdíjba vonult.

Széles körű szakmai ismereteit nyugdíjasként élete utolsó percéig hasznosította, erdősítési, komplex üzemi fásítási tervek, szakvélemények készítésével. Annak a sokat próbált, nehézsorsú háború utáni mérnökgenerációnak a tagja volt, akik bármely munkaterületen megállták helyüket az élet viharáiban. Széles körű szakmai felkészültsége, kiváló embersége a ma élő fiatalabb mérnöknemzedék példája lehet.

Hangosan sohasem politizált, de csendes tetteivel annál inkább. Egyetemi évei alatt, 1947-ben Sopronban szöktette át a határon a bencés rend perjelét. 1956-ban ott volt a Köztársaság téren.

Barátaiért, munkatársaiért, beosztottjaiért mindig, minden konfliktushelyzetben, de a hétköznapi mindennapjai között is kész volt felelősséget és kockázatot vállalni.

Akik közelebről ismerték, tudták róla, hogy nagy munkabírási, autonóm belső egyéniségű, kiváló ember volt.

Halálával egy sokoldalú, magas elméleti felkészültségű, nagy gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező, széles látókörű, európai műveltségű kollégával lett szegényebb a magyar erdészszakmában.

Boldog, megelégedett, teljes szakmai és családi életből ragadta el a halál, megtörve derűs optimizmusát.

Szíve mindig a magyar erdőkért és barátaiért dobogott. Emlékét megőrizzük!

Barátossy Gábor

A lapban megjelent cikkek szerzői

Bencze Lajos	EFE	Sopron
Gera Pál	Fidesz	Budapest
Gulyás Gyula	EFE	Sopron
Horváth Zoltán	FM	Budapest
Homoki Nagy István	erdész	Királyrét
Jánoska Ferenc	EFE	Sopron
Jérôme René	ny. em.	Budapest
Kristó László	tanár	Mátrafüred
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Pogrányi Kálmán	MEFAG	Kál
Reményffy László	ny. em.	Eger
Sólymos Szilveszter	osb.	Pannonhalma
Szabados János	ÁV rt.	Budapest
Szántó Gábor	felügy.	Kaposvár
Szász Tibor	ny. em.	Budapest
Tóth Miklós	vadőr	Szilvásvárad
Varga Zoltán	KL. tud. egy.	Debrecen

FELHÍVÁS

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége
FELHÍVÁSSAL
fordult tagjaihoz.

Bebizonyosodott, hogy vándorgyűléseink nem alkalmasak a szakma átfogó gondjainak megtárgyalására. Ezen hiányosságot szeretnénk kiküszöbölni. Ennek érdekében minden év májusában Sopronban megrendezésre kerül a WOOD TECH Erdészeti és Faipari Szakvásár az ERFATERV KFT, a PROGRAM KFT szervezésében.

1993. évben ez a kiállítás május 6-9. között kerül megrendezésre. Ezzel egyidőben az egyesület az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karával közösen Szakmai Konferencia megszervezését vállalja. E konferencia sikeressége tagságunk aktivitásán múlik. Bízom benne, hogy minél több tagtársunknak van mondanivalója – függetlenül attól, hogy mely területén dolgozik szakmánknak.

KÉRLEK, JELENTKEZZ!

Előadás tartására jelentkezni lehet az EFE Erdőmérnöki Karának Dékáni Titkárságán 1993. január 15-ig, a tervezett előadás maximum 25 soros összefoglalójának leadásával. Kérjük, hogy az összefoglaló sorrend szerint tartalmazza:

az előadás címét,
a szerző nevét,
a szerző beosztását,
majd a lap alján a szerző levelezési címét.

Az elhangzó előadásokat a szervezők a konferenciával egyidőben meg szeretnék jelentetni. Kérjük az előadókat, hogy legfeljebb 4 oldalas előadásukat nyomdakész állapotban bocsássák a szerkesztők rendelkezésére, később megadott időpontban és forma szerint.

Az OEE elnöksége nevében:

Schmotzer András
elnök